

Konkurenceschopnost a Inovace

OSTRAVA

6.1.2010

KONKURENCESCHOPNOST ČR v kontextu světa

Global Competitiveness record 2009 - 2010

© 2009 World Economic Forum		
GCI 2009–2010		
Country/Economy	Rank	Score
Switzerland	1	5,60
United States	2	5,59
Singapore	3	5,55
Sweden	4	5,51
Denmark	5	5,46
Finland	6	5,43
Germany	7	5,37
Japan	8	5,37
Canada	9	5,33
Netherlands	10	5,32
United Kingdom	13	5,19
Norway	14	5,17
Australia	15	5,15
France	16	5,13
Austria	17	5,13
Belgium	18	5,09
Korea, Rep.	19	5,00
EU 15	22	
Malaysia	24	4,87
China	29	4,74
Chile	30	4,70
Czech Republic	31	4,67
Spain	33	4,59
Slovenia	37	4,55
Portugal	43	4,40
Poland	46	4,33
Slovak Republic	47	4,31
Italy	48	4,31
Hungary	58	4,22
Russian Federation	63	4,15
Romania	64	4,11
Greece	71	4,04

Konkurenceschopnost: vývoj

- **ČR z hlediska konkurenceschopnosti své produkce v období posledních let relativně uspěla. Výrazně vzrostl objem exportu (od roku 1989 do konce roku 2008 11x!). Vývoz high-tech odvětví na celkovém vývozu se zvýšil z 4,6 % v roce 1993 na 14,8 % v roce 2008** (ovšem otázkou je, do jaké míry jde o výrobky vyvinuté na území ČR – i montovny mohou produkovat high-tech výrobky)
- **Přímým důsledkem růstu konkurenceschopnosti je růst životní úroveň – HDP na jednoho obyvatele se mezi roky 1995-2008 zvýšil ze 142 na 354 tis. Kč (2,5x), v EURO z 4,5 tis. v roce 1999 na 14 tis. v roce 2008 (3x).**

Konkurenceschopnost: VIZE

Základní vize v konkurenceschopnosti ČR:

Posun ČR nad průměr EU 15 do roku 2020 a do první dvacítky celosvětově nejkonkurenceschopnějších ekonomik v dalším desetiletí

Konkurenceschopnost: nástroje

- **Podporovat národní konkurenceschopnost podniků a podnikatelů ze strany vlády znamená zejména:**
  - **Zlepšovat institucionální prostředí – naše největší slabina v mezinárodním srovnání**
    - Dále **pokračovat v boji s byrokratickým molochem**, což je nepřetržitá, politicky nevděčná a nekonečná práce. Omezování administrativní zátěže vzniku nových firem, jejich fungování, tvorby a realizace nových nápadů, výrobků a služeb je základní podmínkou konkurenceschopnost. Omezovat, ale zefektivňovat státní správu. Potřebujeme málo ale dobře zaplacených úředníků na úrovni státu, ale i krajů a obcí!
    - Musíme chránit vlastnická práva a nesmíme podléhat vábení jednoduchých řešení v případě vyvlastňování v nejasném „veřejném“ zájmu. Musíme podpořit spravedlivé a rychlé soudní procesy v oblasti majetkových sporů.
    - Musíme více otevřít a zprůhlednit veřejné zakázky – snížit hranice pro povinné soutěžení a preferovat jako hlavní či jediné kritérium cenu. Musíme zpřísnit sankce za porušování pravidel ve veřejných soutěžích.
    - Musíme **posílit kvalitu** hodnocení dopadů všech **vládních regulací na ekonomiku** a pravidelně **vyhodnocovat ty neúčinné** či škodlivé a **nebát se je rušit**. Jde o jeden z klíčových nástrojů moderní regulace, který se prosazuje ve všech vyspělých zemích. Pokud bude dělán pořádně a ne formálně-úřednický, může podnikatelskému sektoru pomoci. Navíc **zpomaluje** někdy nesmyslně rychlou tvorbu nových a nových regulací.

Konkurenceschopnost: nástroje II

- **Zlepšování infrastruktury** (efektivně dobudovat dálniční síť a dokončit modernizace železnic)
- **Makroekonomická stabilita** – největší riziko – fiskální nerovnováha (udržet střednědobě daně z příjmů v současné výši a bránit návrhům socialistů na zvyšování daní)
- **Kvalitní systém vzdělání**
- **Dobré a plně konkurenční fungování domácích trhů, včetně trhu pracovního**
- **Dobře fungující finanční trh**, zejména trh s úvěrovými a produkty pro podnikatelský sektor
- Dostupnost **nejnovějších technologií** a objevů pro firmy

Konkurenceschopnost: závěr

- Konkurenceschopnost a inovativnost národní ekonomiky je sama o sobě nesmysl.
- Je tvořena konkurenceschopností **jednotlivých firem a podnikatelů**.
- Cílem musí proto být zvýšit **příležitosti** a **volný prostor** pro rozvoj firem.
- Podle ODS je konkurenceschopnost primárně věcí firem a jednotlivců, stát by měl pouze v rozumném rozsahu podpořit jejich rozhodnutí a kroky.

- Základní rolí státu je v tomto procesu **nepřekážet** a omezovat bariéry růstu konkurenceschopnosti.
- Doplňková a nepřímá (ale důležitá) role státu spočívá v rozumné infrastrukturní politice a funkčnosti institucí

- **Kreativní a inovativní podnikatel je nositelem konkurenceschopnosti, ne vládní úředník nebo politik.**

INOVACE: ČR v kontextu EU

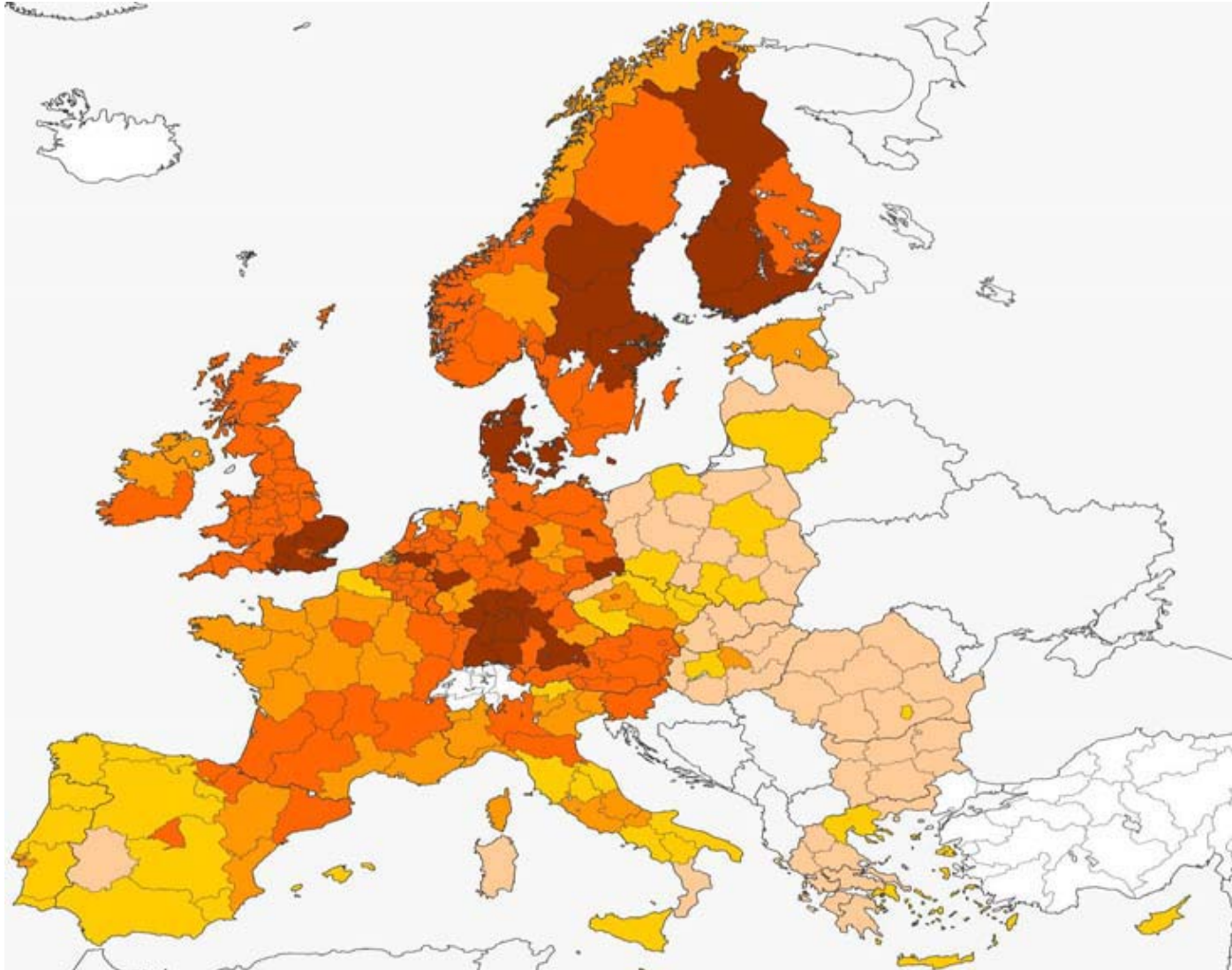
Podle zprávy komise EU z ledna 2009 lze země EU rozdělit do **čtyř skupin** podle různých úrovní výsledků, přičemž své výsledky zlepšily v podstatě všechny země, ačkoliv v rozdílné míře:

1. Švýcarsko, Švédsko, Finsko, Německo, Dánsko a Spojené království **v oblasti inovací vedou**, jejich výsledky jsou vysoko nad průměrnou úrovní EU. Z těchto zemí zlepšují své výsledky v oblasti inovací nejrychleji Švýcarsko a Německo.
2. Rakousko, Irsko, Lucembursko, Belgie, Francie a Nizozemsko **následují hned za nimi**, s výsledky v oblasti inovací, které převyšují průměr EU. V rámci skupiny se nejrychleji zlepšují výsledky Irska, za ním následuje Rakousko.
3. Kypr, Island, Estonsko, Slovinsko, **Česká republika**, Norsko, Španělsko, Portugalsko, Řecko a Itálie patří mezi **umírněné inovátory**, jejich výsledky v oblasti inovací jsou **pod průměrem EU**. V rámci této skupiny výrazně vynikají nad průměrem výsledky Kypru, za ním následuje Portugalsko.
4. Malta, Maďarsko, Slovensko, Polsko, Litva, Chorvatsko, Rumunsko, Lotyšsko, Bulharsko a Turecko jsou země, které dosud **zaostávají**, jejich výsledek v oblasti inovací je značně pod průměrem EU. Většina těchto zemí však svoje výsledky zlepšuje. Nejrychleji ze všech Bulharsko a Rumunsko.

Jestliže konkurenceschopnou může být i celkově ne zcela rozvinutá země (Malajsie, Thajsko, Tunis), špičkové inovace jsou takřka úplně výsadou po všech stránkách vyvinutých států.

Inovační potenciál dle regionů

INOVACE: současný stav

- *ČR sice nedosahuje v inovačních ukazatelích průměru EU, ale **situace se zlepšuje rychleji než je vývoj v EU.***
- *V porovnání s ostatními zeměmi má ČR nedostatky ve financování inovací a lidskými zdroji pro inovace.*
- *Nicméně i tyto ukazatele se poměrně rychle zlepšují – podle European Innovation Scoreboard 2008 vzrostl za posledních pět let počet průmyslových vzorů Společenství o 26 %, toky v platební bilanci ČR související s technologiemi (jako % HDP) o 13 %, počet absolventů vysokých škol o 14 %, přístup firem k širokopásmovému internetu o 40 % a přístup k soukromým úvěrům o 12 %.*
- *Podle průzkumů ale **poklesla inovační aktivita malých a středních podniků (o cca 3 %).***

INOVACE: VIZE

- Základní vize v inovacích: posun ČR do roku 2020 ze skupiny podprůměrně inovujících ekonomik nad průměr EU s dlouhodobým cílem na další posun
- Nesmí jít o nové centrální plánování, ale o větší **otevření prostoru pro individuální iniciativu, výkonnost a špičkovou kvalitu.**
- **Úkolem vlády je podporovat a doplňovat** individuální rozhodnutí, **ne je určovat.**
- S tím, jak se **vyčerpá výhoda nižších mzdových nákladů**, budou muset firmy konkurovat jinak – inovovanými produkty a službami. **Nepůjde ale o jednoduchý a krátkodobý proces.**

INOVACE: nástroje

- **Kvalitní a efektivní školství** (kvalitní lidský kapitál) - kvalita výuky na středních a vysokých školách
  - **Zvýšit podíl obyvatel s VŠ vzděláním** (ne v magisterských programech – v bakalářských!)
    - Magisterské programy musí být studijně náročnější.
    - **Odložené** školné zvýší náklady na magisterské studium.
    - Změna vládního financování magisterského studia ve prospěch bakalářského stupně.
    - Propagace bakalářského studia u soukromých zaměstnavatelů
  - **vládní podpora spolupráce** výzkumných a vzdělávacích institucí s praxí – výzkumné instituce a školy musí posílit přímou spolupráci s producenty, je však třeba nastavit transparentní systém, jakým budou podnikatelé výzkumné služby od škol nakupovat
- **Kvalitní a efektivní výzkum a vývoj**
  - Základní výzkum nelze vládou plánovat a usměrňovat – vláda financuje, vědci bádají
    - Avšak : tvrdě kontrolovaná účinnost výzkumu pomocí měření výkonů
  - Aplikovaný výzkum – vláda financuje a usměrňuje, může stanovit priority
    - Transparentní a efektivní politika Technologické agentury a resortních ministerstev
    - Zapojení krajů do stanovování priorit pro účely regionální konkurenceschopnosti a inovativnosti

INOVACE: nástroje II

– Kvalitní podnikatelské prostředí

- **Omezování zátěží při vzniku a fungování firem** se specifickým důrazem na inovativní firmy – některé procedurální podmínky pro získání podpory na VaV apod. jsou **zbytečně** komplikované
- Revize procedur a poplatků při podávání žádostí o patent/vzor – snaha o zjednodušení při **zachování nároků na kvalitu a praktické dopady**

– Omezovat bariéry pro inovativnost firem se zaměřením na malé a střední podniky (MSP)

- Posílit návratné a nenávratné zdroje pro inovace pro MSP (ČMRZRB, daňové stimuly, národní a evropské dotace)
- Analyzovat možnosti vládní stimulace snížení nákladů na inovace (největší náklady tvoří design a jiné formy přípravy výrobku, vnitropodnikový VaV, stroje a zařízení a uvádění inovací na trh)
- Podporovat omezení ekonomických rizik souvisejících s inovacemi (příkladem takového kroku může být **zrušení časového limitu pro uplatnění ztráty u DPPO**, protože tento limit zvyšuje rizika související s podnikáním)

– Efektivní a rozpočtově zvládnutelná vládní podpora inovací a konkurenceschopnosti

- Efektivnost vládních podpor – zní to jako samozřejmost, ale faktem je, že se dosud prakticky vůbec neprovádí (a když, tak formálně)
- Nebát se zrušit dotační program, pokud nedosahuje výsledků
- Musí existovat strategické plánování cílů podle měřitelných výstupů

INOVACE: nástroje III

– Zvýšit podíl soukromých zdrojů pro investice do VaV a inovací

- Vyhodnotit účinnost a efektivnost daňové podpory VaV a případně navrhnout změny směrem ke zvýšení efektivnosti tohoto nástroje (klesá sazba DPPPO → klesá motivační účinek úlevy).
- Analyzovat a případně navrhnout pokud možno neselektivní rozšíření tohoto nástroje i pro inovace.
- Navrhnout změny v čerpání a přípravě dalších operačních programů tak aby byly podpořeny větší investice z těchto OP do VaV a inovací a zároveň byly firmy a podnikatelé více stimulováni k výdajům na VaV a inovace.

– Zvýšit podíl veřejných zdrojů pro investice do VaV a inovací

- Dle možností státního rozpočtu trvale cílit na dosažení podílů výdajů vlády na VaV na 1 % HDP
- Zapojit do inovační politiky také kraje
- Posílit roli evropských zdrojů pro podporu inovací a konkurenceschopnosti

- **ZÁVĚR**
- Posílení konkurenceschopnosti a inovačního potenciálu českých firem je dlouhodobý proces, který nelze uskutečnit přes noc
- Role veřejného sektoru (vlády) v tomto procesu je nepřímá – vytváří vhodný prostor, ve kterém je iniciativa podnikatelů oceňována
- Musí jít o vládní prioritu!!! NE o program jednoho resortu
- Musí být zájmem každé vlády!!